

Het bestuursakkoord 2007 van de stad Antwerpen verbiedt stadspersoneel, dat rechtstreeks met klanten (sic) in contact komt, om “uiterlijke symbolen van levensbeschouwelijke, religieuze, politieke of andere overtuigingen” te dragen. Het werd op 15 januari goedgekeurd. Eind vorig jaar al tekende het Vrouwen Overleg Komitee (VOK) protest aan tegen dit feitelijke hoofddoekenverbod.

Het VOK lanceerde een petitie op het internet. Een gezamenlijke protestactie van allochtone en autochtone vrouwenorganisaties werd op het getouw gezet: op 15 januari vormden een tweehonderdtal in recordtijd opgetrommelde vrouwen een solidariteitsketting op de Groenplaats. Toelating om voor het stadhuis op de Grote Markt actie te voeren, hadden ze niet gekregen. Uiteindelijk drongen de actievoersters wél door tot op de publiekstribune van de gemeenteraad, waar ze hoorden hoe Freya Piryns van Groen! als enige spreker hun verzuchtingen verwoordden, beseften dat het bestuursakkoord rond was en dat ze nog wel wat actie voor de boeg hebben.

Hoofddoekenverbod niet opportuun?

Het hoofddoekenverbod kwam er uitgerekend op het moment dat burgemeester “Patrick” (Janssens) kan rekenen op de electorale steun van vele moslim-kiezers. Toegegeven, in zijn jongste boek, “Het beste moet nog komen”, dat verscheen voor de gemeenteraadsverkiezingen, had hij zijn mening al verkondigd: “(...) ook hier lijkt het me, ondanks mijn begrip, niet gepast om hoofddoeken (of andere religieuze of politieke symbolen) te laten dragen bij de uitoefening van openbare functies, die de neutraliteit van de overheid moeten uitstralen (politie, loketbedienden...)”. Maar tijdens zijn verkiezingsrondgang langs de moskeeën zweeg hij over zijn intenties. Stemmen ronselen en aan politiek doen zijn voor Patrick twee verschillende dingen. Het hoofddoekenverbod is voor hem een kwestie van partijpolitieke opportuniteit, verhuld in een hoog principiële vertoog, dat geen publiek debat behoeft.

Eén van de geïmproviseerde personeelsleden werkt al twintig jaar, met hoofddoek, in een openbare dienst. In 1999 liet het stadsbestuur zelfs expliciet het dragen van een hoofddoek in een openbare functie toe. Personeel werd onder die voorwaarden aangeworven. Waarom betekent de hoofddoek in 2007 plots een inbreuk op de neutraliteit van de overheid? Was de Antwerpse overheid voordien dan niet neutraal, of de Gentse of andere overheidsdiensten, die geen probleem maken van ambtenaren met een hoofddoek in openbare functies? Het antwoord geeft Patrick in zijn boek. Het heeft veel meer met politiek dan met principes te maken. “(...) het is zeker waar dat de discussie over de toelaatbaarheid van hoofddoeken voor sommige jonge vrouwen de aantrekkelijkheid van dat hoofddoek heeft verhoogd. Het werd een symbool van verzet of identiteit (...). Zo zijn de heftigste tegenstanders van de hoofddoek mee verantwoordelijk voor het oprukken ervan in de publieke ruimte. Laat ons ook dit debat dus met een beetje minder fanatisme van beide kanten kruiden.”. Die “oprukkende hoofddoeken” zijn momenteel op één hand te tellen. Waarom die onheilspellende superlatief? Sinds 1999, toen de hoofddoek nog onschuldig was, is het post “11 september”-tijdperk ingeluid met de criminalisering van de islam, de “mislukte integratie” van de moslims, de “botsing der beschavingen”, de groeiende “islamofobie” met als symbolische bekroning van dit alles het “hoofddoekendebat”, dat als geen ander thema de gemoederen tilt doet slaan. Dus werpt Patrick, de ervaren voetbalfan(aat), zich op als scheidsrechter boven het gewoel, als behoeder van de bedreigde neutraliteit van de overheid.

Selectieve neutraliteit

Het plotse enthousiasme voor de neutraliteit van de overheid is selectief en exclusief. Het betreft (islamitische) hoofddoeken, geen (christelijke) kruisbeelden, die nog altijd her en der in openbare gebouwen hangen, laatst nog in de rechtszaal, waar Laurent getuigde. Toch is de afwezigheid van levensbeschouwelijke symbolen de vanzelfsprekende maatstaf, terwijl het in feite een ingebeelde maatstaf is, die concreet meet met twee maten en gewichten. Dat het hoofddoekenverbod specifiek vrouwen treft, is ook voor velen geen punt, wel het tegendeel, vermits ze in de hoofddoek een

instrument van onderdrukking zien. Het VOK pleit voor een neutraliteit, die niet uitsluit en die emancipatie niet in de weg staat: "We willen (...) neutraliteit (...) vorm geven vanuit de concrete realiteit van de veelheid aan levensbeschouwingen en geloofsovertuigingen in onze maatschappij. We komen op voor een actief pluralisme en inclusieve neutraliteit waarin er ruimte is voor mensen van alle religies en levensbeschouwingen (...). We zijn dan ook voor het recht van vrouwen om een hoofddoek te dragen (...) ook in dienst van de stad Antwerpen. Dat is niet in strijd met vrouwenemancipatie. De kern van emancipatie is immers het recht op vrije keuze.", aldus de VOK petitie.

De vele vijandige reacties hierop (ook van gezaghebbende opiniemakers en politici), de scheldtirades (het VOK verraadt het feminisme), de eenzijdige berichtgeving over de actie aan het stadhuis (moslimvrouwen protesteren) wekken de vrees dat een rationeel debat niet aan de orde is.

Meer info? Ga naar: www.ipetitions.com/petition/hoofddoekenverbod_Antwerpen/ en bezoek ook eens: www.patrickjanssens.be